

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası

Təhsil Nazirliyinin

Q-395 nömrəli 04.09.20 il tarixli

qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

ƏSLİTƏ
ƏLİDÜR

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNƏ
DİRİJORLUQ (sahələr üzrə) İXTİSASI ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın şifri və adı: 050305 Dirijorluq (sahələr üzrə)

BAK1 – 2020

**BAKALAVRIAT SƏVIYYƏSİNİN DİRİJORLUQ (səhələr üzrə) İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL
PROGRAMININ ÇƏRCİVƏ SƏNƏDİ**

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. **Bakalavriat səviyyəsinin 050305 Dirijorluq (səhələr üzrə)** ixtisası üzrə Təhsil Programı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Programı) “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinətinin müvafiq qərarlarına, eləcə də “Ali təhsilin bakalavriat (sas (baza ali)) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (programların) Təsnifatı”na uyğun hazırlanmışdır.
 - 1.2. Təhsil Programının məqsədləri aşağıdakılardır:
 - İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastrukturura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirmək;
 - Tələbələri və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri barədə məlumatlandırmaq;
 - Təhsil Programı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesa cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
 - 1.3. Təhsil Programı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilatı-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə bakalavr (sas (baza) tibb) hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
 - 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50 %- dan çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.
- 2. Məzunun kompetensiyaları**
- 2.1. **Təhsil Programının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnməlidir:**
 - İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
 - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
 - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətinə;
 - Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə bacarıqlarına;
 - İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
 - Komandada iş, problemin həllinə ortaq yaşamağa nail olmaq qabiliyyətinə;
 - Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
 - Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
 - Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumat təhlili etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
 - Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
 - Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yaşamağa, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
 - Bilik və bacarıqlarını inkişaf eldirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənzimləmə bacarığına.

- Dirijor-Badii rəhbər kimi yeni ideyalar irəli sürmək, konsertlər hazırlayıb, icraiyyətin diqqətinə təqdim etmək qabiliyyətinə;
 - Hamçının məktəb orkestr və ansambları, kütləvi və akademik kollektivlərlə xüsusi iş bacarığına;
 - Xormeyster kimi məktəb xorları, kütləvi və akademik kollektivlərlə xüsusi iş bacarığına;
 - Yaxın sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olaraq öz səviyyəsini zənginləşdirmək qabiliyyətinə;
 - Yüksək səviyyəli professional olaraq beynəlxalq arenada işləmək qabiliyyətinə;
 - Xormeyster mütəxəssis kimi xor kollektivlərini idarə etmək qabiliyyətinə;
 - Mütəxəssis və innovativ üsulları istifadə edərək öz peşəkərliliyini artırılmasına çalışmaq bacarığına;
 - Yaradıcılıq fəaliyyətinin nəticələrini proqnozlaşdırmaq üçün musiqi ifaçılığının yeniliklərini təbiiq etmək qabiliyyətinə;
 - Musiqi kollektivlərində öz hamkarları ilə birgə işləməyi, optimal qərarları qəbul etməyi bacarmaq , idarəetmənin metodlarına yiyələnmək bacarığına.
- 2.2 050305 - Dirijorluq (sahələr üzrə) ixtisası üzrə Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalara yiyələnməlidir:**
- Dirijor-Xormeyster musiqi kollektiv ilə çalışarkən, vokal, alətşünaslıq kimi musiqi əsaslarına yiyələnməli, musiqi materialının ifası zamanı dinləyicilərə düzgün çatdırmağı bacarmalı;
 - Xalq Çalğı Alətləri Orkestr Dirijoru musiqi kollektiv ilə çalışarkən, alətşünaslıq kimi musiqi əsaslarına yiyələnməli, musiqi materialının ifası zamanı dinləyicilərə düzgün çatdırmağı bacarmalı;
 - Tədris materiallarının elmi əsaslarını bilmək və onu tədris etməyi bacarmaq, not materialları ilə tanış olmaq,ifadə etmək və təhsil alana təqdim etmək bacarığına;
 - Dirijorluq sahəsinə aid olan fənlərin əsas problemlərini onların konkret təbiiq sahələrini bilmək bacarığına;
 - Elektron kitabxanalardan, beynəlxalq arenada keçirilən konsertlərdən məlumatlar, fonotekadan, internetdən yeni məlumatları əldə etmək və təqdim etmək bacarığına;
 - Dirijorluq ixtisası ilə bağlı tədris prosesində mütəxəssis və innovativ üsulları təbiiq etmək qabiliyyətinə;
 - Musiqi ifaçılığı ilə bağlı qarşıya müəyyən vəzifələri qoymaq, onları həll etməkdə müvafiq innovativ və mütəxəssis metodları seçmək və təbiiq etmək bacarığına;
 - Müəllimlik fəaliyyətində tələbələrə və şagirdlərin dərslərində istifadə etməsi üçün elmi- metodik və didaktik vasitə hazırlamaq bacarığına;
 - Dirijorluq sahəsində qazanılmış bilik , bacarıq və vərdislərə uyğun olaraq , müvafiq təhsil sahələrində kompleks məsələlərin həllində iştirak etməyə hazır olmaq bacarığına;
 - Dirijorluq ixtisası üzrə müvafiq fənlərin tədrisi ilə bağlı bilikləri təqdim etmək və onları iş şəraitinə adaptasiya etmək bacarığına;
 - Musiqi məktəblərində şagirdlərlə ünsiyyət yaratmaq və xor musiqi mədəniyyətinə maraqla oyatmaq Bacarığına;
 - Musiqi məktəblərində şagirdlərlə ünsiyyət yaratmaq və orkestr musiqi mədəniyyətinə maraqla oyatmaq bacarığına;

3. Təhsil Programının strukturu

3.1. 050305 - Dirijorluq (sahələr üzrə) ixtisası üzrə Təhsil Programı 240 kreditindən ibarətdir.

Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüsdürülür:

Cədvəl 1

Fənlərin sayı	Fənin adı	Ümumi fənlər	AKTS krediti
1	Azərbaycan tarixi Bu fənn Azərbaycanın müasir dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını sistemli şəkildə, xronoloji ardıcılıqla öyrənilir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və yolu sistemli təhlil edilir.		5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələr yazılı və şifahi nitq mədəniyyətinə, auditoriya və işgüzar qarşısında təqdimat etmək, alınma sözləri düzgün tələffüz etməklə ixtisas üzrə akademik terminologiyaya, mətnlər üzərində iş və işgüzar yazı bacarıqlarına yiyələnməlidirlər.		4
3	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələr tədris olunan xarici dildə ixtisas üzrə terminologiyamı öyrənməli, Azərbaycan, Bakı, özü və sənəti haqqında təqdimat etmək, işgüzar yazı, şifahi ünsiyyət bacarıqlarına yiyələnməlidirlər.		15
4	Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər). Falsəfə Sosiologiya Hüququn əsasları Mənliq Etika və estetikə		3
4.2	İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə) İnformasiyanın idarə edilməsi Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş		3
5	İxtisas fənləri Dirijorluq (ixtisas) Bu fənn çərçivəsində tələbələr dirijorluq texnikası ilə tanış olmaq, əsərin musiqi mətnin təhlili etməyi, müxtəlif metroritmik xüsusiyyətli əsərləri idarə etmək, müşayiətli və müşayiətsiz, iri və kiçik həcmli əsərləri idarə etmək bacarıqlarına yiyələnməlidir.		32
6	Xarici musiqi tarixi Bu fənn çərçivəsində tələbələr xarici musiqi sənətinin, xor musiqisinin, musiqi janrları və üslubların tarixini, görkəmli bəstəkarların yaradıcılığını bilməli və xor əsərlərini təhlil etməyi bacarmalıdır.		8
7	Xor/orkestr musiqi ədəbiyyatı Bu fənn çərçivəsində tələbələr müxtəlif janrlara aid olan əsərlərin əhəmiyyətini anlamalı, tədris edilən əsərlərin müəllifi və həmin dövr haqqında biliklərə yiyələnməli, o cümlədən proqram daxil olan əsərlərin musiqi materialını bilməlidir.		9
8	İxtisasın tədris metodikası Bu fənn çərçivəsində tələbələr dirijor aparatının düzgün quruluşunu, dirijorluq texnikasının düzgün öyrədilməsini, həmçinin mürəkkəb ölçüdə əsərlərin dirijorluq sxemləri ilə düzgün işləməyi bacarmalıdır.		5
9	Mülki müdafiə Bu fənn mülki müdafiənin əsaslarını, işi qüvvəsi və texniki vasitələrini öyrədir. Fövqaladə hallarda insanların üzərinə düşən vəziyyətlərin, özünümüdafiə tədbirləri üzrə biliklərin		3

	mənimsenilməsinə nəzərdə tutulmuşdur.	
10	<p>Multikulturalizmə giriş</p> <p>Bu fənn qarşıvasında tələbələr multikulturalizmi bir sosial hadisə, ideologiya, siyasət, həyat tərzi kimi təqdim etməyi, müasir dövrdə onun əhəmiyyətini göstərməyi, dünya dövlətlərinin, o cümlədən Azərbaycanın multikulturalizm sahəsində tarixi təcrübəsini bilməlidir. Tolerantlıq ənənələrini möhkəmləndirmək və inkişaf etdirməyi, etnik-milli müxtəlifliyin tənzimlənməsində multikulturalizmin əhəmiyyətini, ünsiyyət zamanı dünya dövlətlərinin mütarəqqi təcrübəsi ilə xarici tələbələrə tanış etməyi ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı arasında qarşılıqlı münasibətləri izah etməyi bacarmalıdır.</p>	3
	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər	120
	Təcrübə və Yekun Dövlət Attestasiyası	30
	Təcrübə	21
	Yekun Dövlət Attestasiyası	9

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti ələ təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil programında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, programın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır .
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına nümunə olaraq aşağıdakıları göstərmək olar:
 - mühazirələr, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
 - şifahi təqdimatlar və mülzəkiyələr, debətlər;
 - müstəqil iş/araşdırma, xorla təcrübə işi (məsələn, praktiki nümunələrlə iş, konsertlər, illüstrasiya);
 - layihələr;
 - prezentasiyalar;
 - konsertlər;
 - slayd şou;
 - açıq dərslər;
 - vebinarlar;
 - veb-saytların yaradılması;
 - ustad dərslər;
 - diskussiya, dəyirni masa,
 - interaktiv təlim,
 - problemlərə əsaslanan tədris;
 - sahə işləri;
 - rol oyunları;
 - hesablatlar;
 - ekspert metodu;
 - video və audio konfrans texnologiyaları;
 - video və audio mühazirələr;
 - distant təhsil;
 - simulyasiyalar;
 - və s.
- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarındayışan ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil programı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə ələ təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçüla bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nezdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyəönlü yanaşmanı və tələbələr təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarından nümunələr:
 - ustad dərslər,
 - prezenasiyalar;
 - konsertlər;
 - keçirilən konsertlərə dair hesabətlər;
 - açıq dərslər haqqında hesabətlər;
 - tədqiqat işi araşdırmaqlarla yanaşı hesabətlərini.
 - yazılı tapşırıqlar;
 - əməli ixtisas fənləri üçün müvafiq meyarlar əsasında
 - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompüter əsaslı testlər;
 - şifahi təqdimatlar;
 - sorğular;
 - açıq müzakirələr;
 - təcrübə hesabətləri, saha işləri hesabətləri;
 - təcrübədə müştəhidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
 - layihə işlərinə dair hesabətlər;
 - frontal sorğu;
 - qrup şəkildə və özünü qiymətləndirmə;
 - və s.
- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsilərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətləndirməyə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiatizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Programın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil programının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin silabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətinin səlahiyyətiyəndir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formada uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Programının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədli fənlərin silabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadrlar potensialı

- 7.1. Təhsil Programının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi ali təhsil müəssisəsinin aşağıdakı infrastrukturuna malik olmasını zəruri edir:
Dirijorluq (sahələr üzrə) ixtisası üzrə təhsil programına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi tədqiqat, elmi metodik, elmi ifaçılıq işlərinin, ifaçılıq programlarının yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş infrastruktura malik olmalı; kitabxana, elektron kitabxana, elektron jurnallar, elektron dərslər və dərslər vasitələri, elektron səs yazma kabinetləri, "Azərbaycan anənəvi musiqi və müasir texnologiyalar" tədris laboratoriyası, "Milli musiqi alətlərinin təkmilləşdirilməsi laboratoriyası, musiqi alətləri, Lola audiovizual sistemi, orta ixtisas məktəb-studiyası, opera studiyası, gimnaziya və kolleclər, akustik emalxana və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilənlərin ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarının axtarış sistemlərinə çıxışı, musiqi texnologiyalarının istifadəsi təmin edilməlidir.
- 7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə, elmi və fəxri ada, incəsənət sahəsində təcrübəyə malik olmalıdır. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və ya müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı müəssisələri də tədrisə cəlb etmək olar.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir.
- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, özəl yerli, yaxud beynəlxalq təşkilat və şirkətlər və s.) təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq şirkət/müəssisə/laboratoriya ilə müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi mütərcimi əsasında onun ixtisasına uyğun digər şirkət/müəssisə/laboratoriya, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri və digər zəruri təfərrüatlar öz əksini tapmalıdır.
- 8.4. Təcrübənin qiymətləndirilməsi:

050305 – Dirijorluq (sahələr üzrə) ixtisası üzrə bakalavr hazırlığında Xormeyster, Xalq Çalğı Alətləri orkestr dirijoru və pedaqoji təcrübələr nəzərdə tutulur. Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq idarə, təşkilatlarda, eləcə Azərbaycan Dövlət Xor Kapellasında, Azərbaycan Dövlət Xalq Çalğı Alətləri Orkestrində, kolleclərdə, musiqi məktəblərdə, məsələn, orta ixtisas musiqi məktəb-studiyasında, Incəsənət gimnaziyasında və s. keçirilməlidir. Təcrübənin qiymətləndirilməsi aşağıda sadalanan məlumatlar əsasında 100 ballıq

sistem ilə həyata keçirilir. Bu üsullar tələbəyədəmli yaşamaı və tələbelerin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təmin etməlidir.

İstifadə ediləcək qiymətləndirmə üsulları:

- Açıq dərslər;
- Şifahi təqdimatlar;
- Müvafiq musiqi ocaqlarında əldə edilən not materiallarının təhlili;
- Kicik həcmli hesabat konsertləri;
- Şagirdlərin iştirakı ilə sərbəst və ya konkret mövzu üzrə onlayn konfranslar
- Şifahi və yazılı hesabatlar;
- Onlayn hesabatlar

Qiymətləndirmə ixtisası üçün gələn və kifayət qədər iş təcrübəsi olan professor-müəllim heyəti sırasından təcrübə rəhbəri və müvafiq kafedra müdirlərinin səlahiyyətində olmalıdır. Təcrübənin aparıldığı müəssisənin tərəfindən təyin edilmiş təcrübə rəhbərinin rəyi qiymətləndirmə prosesində labütdür.

9. Buraxılış işi

9.1. Təhsil Programı buraxılış işi ilə tamamlanır.

9.2. Buraxılış işinin qiymətləndirilməsi

Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvafəqiyətlə keçmiş tələbələr yekun attestasiyaya buraxılırlar. Yekun Dövlət Attestasiya Dirijorluq ixtisası üzrə Dövlət imtahanından ibarətdir. Dövlət imtahanında, tələbə konsert formatında programını xor və ya Xalq Çalğı Alətləri orkestri ilə birgə təqdim etməlidir.

Bakalavriat səviyyəsinin dirijorluq təhsil programı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş tələbələr Dövlət imtahanına buraxılıb, Dövlət Attestasiya Komissiyası tərəfindən 100 ballıq sistem ilə qiymətləndirilir. İstifadə ediləcək qiymətləndirmə formaları:

- Dövlət İmtahan programının təqdimatı (konsert formatında)

Bakalavriat səviyyəsində tələbələrə topladığı kreditlərin sayı 240 olmalıdır . Dirijorluq İxtisası üzrə təhsil programında nəzərdə tutulmuş kreditləri toplayan tələbə həmin programı mənimsemiş hesab edilir. Ali təhsil müəssisələrində bakalavriat səviyyəsinin təhsil programı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərarı əsasında "bakalavr" ali peşə -ixtisas dərəcəsi verilir .

10. Məşğulluq və ömür-boyu təhsil

10.1. **050305 - Dirijorluq Təhsil Programının** məzunu Pedagoji,Dirijorluq,Təşkilatçılıq sahələrində Badii rəhbər, mütəxəlif kollektivlərin xormeysteri, xor solisti, müəllim, Xalq Çalğı Alətləri orkestri və ansambl dirijoru və s. kimi peşələrdə işləyə bilərlər.

Pedagoji fəaliyyət üzrə:

- musiqi təhsil müəssisələrində - uşaq musiqi və incəsənət məktəblərində, orta ixtisas musiqi məktəblərində, musiqi lisey və kolleclərdə müəllim və xor kollektivlərinin xormeysteri, Xalq Çalğı Alətləri orkestr və ansambl dirijoru vəzifəsində pedagoji fəaliyyət göstərmək;

- musiqi təhsil müəssisələrində tələbələrə maarifləndirici işlər aparmaq;

- Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin təbliği təsullarını tətbiq edə bilmək;

Dirijorluq sahələr üzrə :

- dirijorluq fəaliyyətini həyata keçirmək ,elmi-ifaçılıq, elmi-tədqiqat araşdırmaları ilə yanaşı fəal konsert tədbirləri, festivallar, beynəlxalq və respublika müsabiqələrində iştirak edə bilmək, tədris, elmi-ifaçılıq və elmi-tədqiqat prosesində müasir kompüter texnologiyalarının nailiyyətlərini, onlayn internet vasitələrini tətbiq etməyə bacarmaq;

- kamera xoru və vokal ansambl xorunda, mütəxəlif növ musiqili teatrlarında (opera və balet teatri və musiqili teatr), Akademik Xor Kapellalarında Xormeyster (Badii rəhbəri), Xalq Çalğı Alətləri orkestri və ansambl (musiqi məktəbləri və kolleclərində, mədəniyyət evlərində və mədəniyyət qurumlarında və s.) dirijor (Badii rəhbəri) vəzifəsində fəaliyyət göstərmək.

Təşkilatçılıq fəaliyyəti üzrə :

- dirijorluq, musiqi ifaçılıq,elmi-ifaçılıq, müasir musiqi texnologiyaları istifadələri üzrə Beynəlxalq və Respublika onlayn və əhəməli Elmi konfranslar, elmi nəzəri seminarlar, müsabiqələr, festivallar, konsertlər təşkil edə bilmək ;

- əhəli arasında, əsasən, uşaq bağçaları, məktəblərdə, uşaq evlərində, maarifləndirici musiqi tədbirləri keçirə bilmək;

- qazanılmış bilik, bacarıq və vərdişlərə uyğun olaraq , təhsil sahələrində kompleks məsələlərinin həllində iştirak etməyə hazır olmaq;

- kollektivdə öz həmkarları ilə birgə işləmək , optimal qərarlar qəbul etmək, idarəetmə və onun metodlarına bacarığı;

10.2 Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Programının məzunu üçün məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.

10.3. Dirijorluq ixtisası üzrə Bakalavr Təhsil Programının məzunu öz təhsillərini həm Dirijorluq, həm Musiqişünaslıq ixtisasları üzrə Magistr programlarının bir neçə istiqamətində davam etdirə bilərlər:

- 060305 Dirijorluq (növələr üzrə);

- 060307 Musiqişünaslıq;

10.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunu üçün müstəqil şəkildə ömür-boyu təhsil almaları üçün ilk şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin müdiri

Yaqub Piriyev

“26” 08 2020-ci il

Mədəniyyət və incəsənət ixtisasları
qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını
hazırlayan işçi qrupun sədri

Ceyran Mahmudova

“25” 08 2020-ci il

Təhsil proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Təhsil proqramının təlim nəticələri (PTN)	
Xor dirijoru	
Xalq Çalğı Alətləri orkestr dirijoru	
PTN 1	Dirijor – musiqi-icimai xadim kimi musiqi tarixini, ədəbiyyatını, nəzəriyyəsini dərinlə bilməli, geniş dünyagörüşünə malik olmalı, dövrün innovativ üsulları ilə dünyə musiqi icralarını auditoriyaya çatdırmağı bacarmalıdır. Musiqi məktəblərinin ansambl dirijoru məktəblərdə yaradılan kiçik heyət üçün nəzərdə tutulan qrupa rəhbərlik edir. Müxtəlif əsərləri X.C.A. orkestri üçün orkestrləşdirib repertuara daxil edir.
PTN 2	Özfaaliyyət və kütləvi xorların xormeystəri “ictimai növ xoru” yaratmağı və bu tip xor kollektivini ilə işləməyi, iştirakçıların musiqi bilik səviyyəsini nəzərə almaqla ona uyğun program seçimi aparmağı bacarmalıdır. Musiqi məktəblərinin orkestr dirijoru. Musiqi məktəblərində orkestr yaratmağı və bu növ kollektiv ilə işləməyi, iştirakçıların musiqi bilik səviyyəsini nəzərə almaqla ona uyğun program seçimi aparmağı bacarmalıdır. Müxtəlif əsərləri X.C.A. orkestri üçün orkestrləşdirib repertuara daxil etməyi bacarmalıdır.
PTN 3	Kamera xoru və vokal ansambl xormeystəri kamera xorunun ifaçılıq texnikasının xüsusiyyətlərinə yiyələnməli, xorun tərkibinə əsasən müxtəlif janrlarda yazılmış əsərlərlə işləməyi bacarmalıdır. Özfaaliyyət və kütləvi ansambl dirijoru. Müxtəlif özfaaliyyət dərnəklərində yaradılan kiçik heyət üçün nəzərdə tutulan qrupa rəhbərlik etməyi bacarmalıdır.
PTN 4	Opera və bəlet teatrı, digər musiqili teatrların xormeystəri teatrın repertuarını bilməli, əsərlərin xor səhnələrinin texniki çətinliklərini həll etməyi bacarmalı, məzmununa uyğun xor ifaçılarının aktyorluq qabiliyyətlərini inkişaf etdirməli, baş dirijor, rejissor və solistlər ilə birgə onun dramaturgiyasını qurmağı bacarmalıdır. Özfaaliyyət və kütləvi orkestr dirijoru. Müxtəlif özfaaliyyət dərnəklərində yaradılan orkestrə rəhbərlik etmək bacarığına malik olmalıdır.
PTN 5	Müasir musiqi-pedagoji təcrübəni, yaş pedaqogikasını, psixologiyasını nəzərə alaraq tədris prosesinin optimallaşması üçün elmi-metodik vəsait tərtib etmək, gələcək musiqiçiləri xor və orkestr ilə işləmə qaydalarına yiyələndirmək, sağirdlərdə xor və orkestr sənətinə maraqla oyatmaq və onlarla qarşılıqlı ünsiyyət qurmaqla, tədris prosesini maraqlı etməyi bacarmalı, tədbir və konsert proqramları təşkil etməyi bilməlidir.
PTN 6	Akademik xor kollektivinin xormeystəri müəyyən iş təcrübəsinə malik olmalı, konsert proqramını tərtib etmək, böyük akademik tərtibi idarə etmək bacarığına malik olmalı, yaş psixologiyası və fiziologiyasını bilməli, xoristlər ilə ünsiyyət qaydalarına yiyələnməli, iş təcrübəsinə musiqiçilərə ötürməyi bacarmalıdır. Müxtəlif növ mədəniyyət qurumlarında dirijor, bədii rəhbər.
İxtisas (Dirijorluq) fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)	
FTN 1	Dirijorluq aparatını mənimləməli, müxtəlif metroritmik xüsusiyyətlərə malik olan əsərləri dirijorluq etməyi bacarmalıdır
FTN 2	A capella (müşayiətsiz) və müşayiətli, iri və kiçik həcmli əsərləri mənimləməyi təhlil etmək və kollektivlə işləmək qabiliyyətinə malik olmalıdır; Kiçik və iri həcmli olan əsərləri mənimləməyi təhlil etmək və kollektivlə işləmək qabiliyyətinə malik olmalıdır
FTN 3	Partituranı və partiyaları dərin və dəqiq öyrənib kollektivə çatdırmaqlıdır. Partitura qırağını yüksək səviyyədə bilməlidir
FTN 4	Qədim açarlar sistemində yazılan əsərləri ifa etməyi bacarmalıdır. Musiqi materialını transport etmək və əsərlərin məzmununu geniş təhlil etmək bacarığına malik olmalıdır.

FTN 5 Akademik, özfaaliyyət, müxtəlif tərkibdə olan xorlar (uşaq, qadın, kişi, qarışıq) ilə/ orkestr və ansabl ilə spesifik xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq işləməyi bacarmalıdır.

FTN 6 Xorun ifasına, xor artistlərin səslərinin açılması üçün məğələlərə fortepianoda müşayiət etməyi bacarmalıdır.
X.C.A. orkestr qrupları ilə məğələlər keçirməlidir

Xarici musiqi tarixi fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Musiqi sənətinin inkişaf tarixini bilməlidir

FTN 2 Xor musiqisinin tarixini anlamalıdır

FTN 3 Musiqi janrları və üslubları tarixini bilməlidir

FTN 4 Azərbaycan və xarici bəstəkarların xor əsərlərini təhlil etməlidir

FTN 5 Görkəmli bəstəkarların yaradıcılığını səciyyələndirməlidir

FTN 6 Xor musiqi əsərlərini tanımalı və təhlil etməyi bacarmalıdır

Xor/orkestr musiqi ədəbiyyatı fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Müxtəlif dövrlərin ən parlaq xor və orkestr əsərlərini bilməlidir

FTN 2 Tədris planında nəzərdə tutulmuş xor / orkestr əsərlərinin müəlliflərini və həmin dövrün xor üslublarını bilməlidir

FTN 3 Tədris planında nəzərdə tutulan xor/orkestr əsərlərini ətrafı təhlil edib, xornəyestər çətinliklərini bilməlidir

FTN 4 Müxtəlif janrlara aid olan əsərlərin, opera, oratoriya, kantata və s. A capella əsərlərin - hər birinin öz əhəmiyyətini anlamalıdır

FTN 5 Proqramda daxil olan əsərlərin nəzəriyyəsi ilə bərabər musiqi materialını bilməlidir

FTN 6 Xor/Orkestr musiqi ədəbiyyatını dərinlən dərk etmiş, sərbəst şəkildə proqram seçim etmək bacarığına malik olmalıdır.

İxtisasın tədris metodikası üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Dirijorluq texnikasını və dirijor aparatının quruluşunu düzgün üsullarla öyrənməli və qarşısındakı səgirdlərə ötürməyə bacarmalıdır

FTN 2 3/4, 4/4, 2/4 ölçülərin texniki cəhətdən mənimsənilməlidir.

FTN 3 Auft anlayışı. Xəna xarici giriş, müxtəlif ölçülərdə auft taktın verilməsi dirijorluq da vacib amillərdən biridir. Bu texniki elementləri mənimsənilməlidir.

FTN 4 Mürəkkəb ölçülər. 6/8, 9/8, 12/8, 5/4, 7/4, 3/2 mənimsənilməsi, əsərlərdə düzgün qruplaşma qaydalarını bacarmalıdır

FTN 5 Fiziki imkanları nəzərə alaraq iri həcmli əsərlərin dirijorluğu, uzun müddətli musiqinin idarə etmə qabiliyyətinə malik olmalıdır

FTN 6 Konsertneyster (konsertneysterlər) ilə işləməyi bacarmalıdır.

Mülki müdafiə fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Mülki müdafiə sahəsində vəzifələrin vəzifələrini bilməlidir

FTN 2 Baş verə biləcək hadisələr zamanı fərdi və kollektiv mühafizə vasitələrində istifadə qaydalarını öyrənməlidir

FTN 3 Baş vermiş fəvqəladə hadisələr zamanı zədələnmə zonalarında zədə almış insanlara özünəyardım və qarşılıqlı ilk tibbi yardım qaydalarını öyrənməli və tətbiq etməyi bacarmalıdır

FTN 4 Mülki müdafiə signallarını bilməli və ona uyğun hərəkət etməlidir

FTN 5 Baş verə biləcək və ya baş vermiş fəvqəladə hadisələr barəsində dövlət orqanlarına və qonşulara

məlumat verməlidir
FTN 6 Fəvqəladə hadisələr zamanı müəyyən olunmuş davranış qaydalarına əməl etməlidir
Multikulturalizmə giriş fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Multikulturalizmin bir siyasət modeli kimi öyrənilməsinin vacibliyini, onun etnik-mədəni və dini müxtəlifliyin tənzimlənməsinin məvəvud siyasi modelləri içərisindəki üstünlüklerini mənimsəməlidir
FTN 2 Kursun tədrisində əsas məqsədlərdən biri multikulturalizmin və onun ayrılmaz tərkib hissəsi olan tolerantlığın qloballaşan dünyamızda gətirdikə daha çox aktuallıq kəsb etdiyini qavramalıdır
FTN 3 Dini müxtəliflik şəraitində dini biliyi artıraraq, dini dözümlüliyəün günümüzün vacib şərti olduğunu dərk etməlidir
FTN 4 Dünyada məvəvud olan əsas multikulturalizm modelləri və onların bu günkü durumu haqqında biliklərini formalaşdırmalıdır
FTN 5 Multikulturalizmin Azərbaycan mədəlinin mahiyyətini, xalqın ayrılmaz həyat tərzinə çevrilməsinin əsas səbəblərini bilməlidir
FTN 6 Azərbaycanda həyata keçirilən multikulturalizm siyasətinin əsas istiqamətlərini və multikulturalizmin Azərbaycan mədəlinin bütün dünyada böyük nüfuz qazanmasını mənimsəməlidir

Fənlərin və Təhsil Programının təlim nəticələrinin matrisi

Blokun adı	Fənlərin adı	Programın təlim nəticələri					
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6
Humanitar fənlər	Azərbaycan tarixi	x				x	
	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya	x				x	
	Xarici dilə işgüzar və akademik kommunikasiya	x					
İxtisas fənləri	Dirijorluq (İxtisas)	x	x	x	x	x	x
	Xarici musiqi tarixi	x					
	Xor/orkestr musiqi ədəbiyyatı	x	x	x	x	x	x
	İxtisas fənninin tədrisi metodikası					x	
	Mülki müdafiə	x				x	
	Multikulturalizmə giriş	x				x	

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin müdiri

Yaqub Pirişev

“ ____ ” _____ 2020-ci il

Mədəniyyət və İncəsənət ixtisasları
qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını
hazırlayan işçi qrupun sədri

Ceyran Mahmudova

“ ____ ” _____ 2020-ci il